

# Riptide

## Audun Eckhoff

Mikkel McAlinden betraktes i dag som en av Norges aller ypperste fotokunstnere. Gjennom en karriere på over 40 år har McAlinden skapt et omfattende billedlig univers.

Et gjennomgående tema er natur – blomster og planter, trær og busker, skog, sjøer, snø, vann og fjell. Verket omfatter også et stort spekter av interiører og menneskelige situasjoner – alt fra kortspillere, fest og selvportretter til trappeløp og kjøkkenhyller.

Andre bilder peker mot en samfunnsmessig og politisk horisont: soldater i Irak, frølageret på Svalbard, et militærkart fra 2. verdens- krig. Et av hans langvarige prosjekter hadde til og med som ambisjon å billedliggjøre selve demokratiet.

McAlinden har dessuten fotografert medlemmer av regjeringen, som snapshots i svart/hvitt, etter modell av det herostratisk berømte bildet av den antatte spionen Arne Treholt, tatt i smug fra en barne- vogn, i passiar med sin mistenkte føringsoffiser i KGB, Gennadij Titov.

McAlindens bilder formidler tid og forgjengelighet, stillstand og permanens, drama og poesi. De kan være gåtefulle, mystiske eller etterlater bare en rekke spørsmål: Hva foregår her, hva har foregått og hva betyr bildet? Hvorfor står jeg her og ser på det, og hvorfor er det så vanskelig å rive seg løs?

Mikkel McAlindens bilder gir ofte en intens opplevelse av virkelighet og nærvær, som i en viss forstand kommer nærmere virkeligheten enn virkeligheten selv.

De nesten legemsstore formatene aktiviserer den kroppslige siden av betraktningen, og bidrar i seg selv til å skape en følelse av deltagelse og nærhet. Men bearbeidelsen av det fotografiske grunnlaget er vel så viktig.

De ferdige bildene er resultater av et digitalt etterarbeid med talløse enkeltopptak, som er så sømløst sammenføyd at bearbeidelsen er tilnærmet usynlig. Motivene er som oftest tatt rett på. I mange av bildene er de fremstilt tilnærmet uten perspektiv, ofte som et flatt skikt mot en dus bakgrunn. I andre bilder er både forgrunn og bak- grunn gjengitt med like minutiose detaljer, og gir et sug gjennom billedrommet.

I denne utstillingen vender McAlinden tilbake til sitt gjennomgående naturtema - som et poetisk bilde av en strand og en mystisk innhylet

stein, et stille skogstjern, en dramatisk skyformasjon, en elv med en forgrunn av grener og en annerledes uutgrunnelig elveflate, et nærbilde av noen hverdagslige planter, og det som fortoner seg som en bastant klippevegg. I flere av bildene viderefører han dessuten en mangeårig dialog med maleriet, enten det dreier seg om norsk nyromantikk eller nederlandsk renessanse.

Det langstrakte bildet *Skvaller* er sammensatt av en rekke bilder av disse vekstene, tatt rett på mens fotografen har flyttet seg sidelengs. Perspektivet er “foldet ut” for oss langs hele den lange billedflaten, slik at plantene står ved siden av hverandre på like fot. Forgrunnen fremtrer mot en bakgrunn av et svinnende sommer- lys, like før solen har gått ned. Bildet er laget som en hommage til Halfdan Egedius’ stemningsfulle mesterverk *Lørdagskveld* fra 1893, men der det hverdagslige motivet i forgrunnen bryter akkurat så mye med stemningsmaleriets konvensjon at vi opplever å se dette motivet på nytt.

I *Babel* møter vi tilsynelatende et ruvende fjellmassiv. Både tittelen og motivet peker tilbake på det berømte maleriet av Peter Bruegel den eldre fra 1568, som viser hvordan menneskenes himmel- stormende dårskap utløste babelsk forvirring. Formasjonens monumentalitet baserer seg imidlertid ikke på et fjellmotiv, men en mindre fontene. Gjennom digital bearbeidelse er motivet fratatt tredimensjonal, perspektivisk oversiktlighet, til fordel for truende konfrontasjon og en slags sublim velde.

Noe av den samme dimensjonsforskyvningen oppstår i møte med *Santorini*, bildet som henviser til den mest spektakulære av de greske øyene, dannet gjennom en vulkansk eksplosjon for over 3000 år siden. Midt i øvre del av bildet troner det som kan fortone seg som en klippe. Hadde det ikke vært for den skarpe horisontlinjen øverst i bildet, kunne man følt seg hensatt til et fjellandskap i Himalaya, med en enslig fjelltopp omgitt av et tåkeslør. Men bildets sentrale motiv er verken en fjelltopp eller en bergrabb, men en skarve kampestein som ligger inne på grunna. “Tåken” som omhyller steinen er en illusjon, skapt gjennom lang eksponering av bare ett bilde, som har forvandlet sjøsprøyt og damp til en grå, eterisk masse.

En gadd er en betegnelse som brukes om stående døde trær. Disse er viktige for det biologiske mangfoldet i skogen, og et viktig levested for sjeldne arter av insekter, sopper og lav. Mikkel McAlindens bilde *Gadd* viser en slik trestamme i en forgrunn som fyller mesteparten av bildet, foran en myr.

Men dette utsnittet av en død trestamme har en helt annen dynamikk enn det vi kan finne i naturen. Under opptakene flyttet fotografen seg opp og ned langs motivet. Opptak av stammen rett forfra er sammenføyd med opptak av den venstre grenen sett ovenfra, mens kameraet var bikket ned. Stammen strekker seg tilsynelatende rundt seg selv i en vridd bevegelse. Det kan virke som om treet er blitt et vesen, mer beslektet med de skremmende figurene barn danner seg i skogen når det mørkner, enn en hvilken som helst død trestamme.

I *Neset* ser vi et nærbilde av en elvestrøm et sted i Gudbrands- dalen. I refleksjonen kan vi øyne skyer og solglimt, ellers blir billedflaten bare brutt av vekslende nyanser av grønt vann og ørsmå krusninger. Bildets flathet og dets tilnærmede monokromi gjenkaller som flere av McAlindens øvrige bilder det amerikanske 1950- og 1960-tallsmaleriet ved sin «all over»-karakter. Et annet beslektet aspekt er at bildet fremstår som et utsnitt av en potensielt uendelig billedflate, uten avgrensning gjennom elvebredd eller horisontlinje. Bildets fysiske fremtreden er også av vesentlig be- tydning: Det har stående format og er 215 cm høyt og 125cm bredt. Elvebildet dekker derfor tilnærmelsesvis hele synsfeltet, og ruver godt over enhver betrakter av bildet. Neset berører en eksistensiell dimensjon: Det bare er.

*Riptide* er et elvemaleri av et helt annet slag. Det går i tydelig dialog med Frits Thaulows berømte skildringer av vann og elver, for eksempel hans motiver fra Akerselva, der McAlinden også gjorde sine opptak. Grener og skygger gjør at nederste del av bildet bare så vidt skimtes ved små lyspunkter i et svartnende mørke, alt mens elvemotivet stiger frem oppover i bildet mot en solfylt bebyggelse. Mens nederste del av bildet gjengis tilnærmelsesvis ovenfra, bøyes perspektivet av mot den øvre delen av billedflaten. I en viss forstand snor perspektivet seg i samme buktende bevegelse som elven.

*Riptide* er også tittelen på hele utstillingen. Det engelske ordet betyr en sterk og farlig strøm eller understrøm som beveger seg utover fra land. I overført betydning kan *Riptide* i tråd med dette bety en sterk, ukontrollerbar kraft eller følelse, et dragsug. Tittelen og bildene i denne utstillingen peker på noe av den kontinuerlige omskiftelighet og forgjengelighet som er et uløselig kjennetegn både ved naturen og mennesket.